

ВІДГУК

офіційного опонента

про дисертацію

«Сучасна українська преса як чинник формування
геополітичної стратегії України (2000-2014 рр.):
проблематика, концептуально-змістове навантаження»

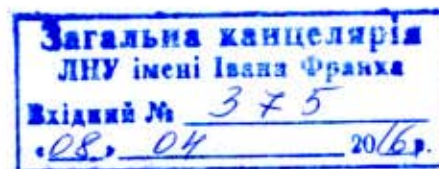
Гоцур Оксани Іванівни

(науковий керівник – кандидат історичних наук,
доцент Лозинський Мар'ян Володимирович),
поданої на здобуття наукового ступеня
кандидата наук із соціальних комунікацій за спеціальністю
27.00.04 – теорія та історія журналістики

Сучасне українське суспільство знаходиться на тому етапі свого розвитку, коли необхідно визначити чіткі орієнтири, вектори національної політики та шляхи розвитку державності. Це вимагає неабияких зусиль не лише з боку керівництва держави, але й, чи не в першу чергу, від журналістів, як суб'єктів формування громадської думки.

З часу незалежності і до сьогодні інформаційний простір України – явище безкордонне і стратегічно невибудоване. Так само, як і невибудованою залишається державна концепція геостратегічного розвитку України, що, залежно від політичних уподобань керівної еліти, коливається між «східним» і «західним» напрямками. Про це свідчить також той масив різновекторної періодики і аудіо-візуальних ЗМІ, які сьогодні подають одну і ту ж інформацію, проте із різним акцентним спрямуванням.

За таких умов беззаперечною є актуальність обраної теми дослідження, яку Оксана Іванівна Гоцур визначає через динамічні зміни на геополітичній мапі сучасного світу, прагнення України віднайти на ній повноправне місце, виконувати належну роль у міжнародних відносинах, з одного боку, а з іншого – через нагальну потребу наукового осмислення соціальнокомунікаційної складової у формуванні геополітичної стратегії України.

Досліджуючи питання історичної орієнтації України в межах «Схід–Захід», О.І. Гоцур аналізує наукові дискусії навколо проблеми а також тенденції її висвітлення на сторінках періодичних видань, починаючи від кінця ХІХ – початку ХХ століття, досліджує погляди таких культурно-політичних діячів, як С. Бандера, Ю. Васиян, М. Ганкевич, М. Грушевський, М. Драгоманов, Д. Донцов, М. Костомаров, Ю. Липа, В. Липинський та ін.), чим формує базис для подальших наукових пошуків.

Говорячи про сучасну парадигму розуміння проблеми, Оксана Іванівна звертається до аналізу зовнішньополітичних та внутрішньополітичних викликів (в тому числі і революційних подій 2004-2005 рр. (Помаранчева революція) та 2013-2014 рр. (Революція Гідності), які кардинально змінювали геополітичні настрої всередині українського суспільства, а також формували якісно нове ставлення міжнародної спільноти до України.

Аналізуючи сучасну українську пресу як чинник формування геополітичної стратегії України (2000-2014 рр.) через проблематику і концептуально-змістове навантаження, О.І. Гоцур джерелом дослідження обирає такі видання, як «День», «Дзеркало тижня» («Дзеркало тижня. Україна»), «2000». По суті мова йде про кардинально протилежні позиції за розумінням подальшого вектору розвитку України, що дає можливість не лише підійти до аналізу проблеми комплексно, але й накреслити основні напрямки досягнення консенсусу між населенням всередині держави, використовуючи засоби масової комунікації як провідного медіатора між опозиційними політичними таборами.

Мету дослідження О.І. Гоцур визначає як вивчення основних аспектів (проблемних, концептуальних, міфотворчих) вироблення та реалізації геополітичної стратегії на основі аналізу відображення геостратегічної проблематики на сторінках сучасної української преси, а також

виокремлення основних домінант, тенденцій і чинників відображення геостратегічної проблематики у пресі (с. 4).

Меті дослідження підпорядкована і структура кандидатської дисертації, яка складається зі вступу, трьох розділів із підрозділами, висновків, списку використаних джерел і додатків.

Перший розділ дослідження «Геополітична стратегія України як журналістикознавча наукова проблема: соціальнокомунікаційний аспект» присвячено аналізу історіографії питання, характеристиці джерельної бази, а також обґрунтуванню методології дослідження.

Оксана Іванівна приходить до висновку, що проблема геополітичного розвитку України постала в межах орієнтації на зближення зі «Сходом» чи із «Заходом». І саме в таких межах окреслена проблема постає у періодичних виданнях кінця XIX – початку XX століття.

О.І. Гоцур звертає увагу на те, що відсутність чіткої орієнтації України у векторі геополітичного розвитку спричинила різні концепції вирішення проблеми, які можна об'єднати у такі групи (відповідно до геополітичного вектору): слов'янофільський, чорноморсько-адриатичної федерації українців, чехів, словен, сербів і хорватів; чорноморсько-балтійської федерації українців, білорусів, поляків і литовців; західноєвропейський; східно-західної рівноваги; геоцентричний вектор (с. 53).

Окрім того, дисертантка визначає, що для джерельної бази проблематики характерна багатоаспектність (від контексту міжнародних відносин до інформаційної безпеки).

У другому розділі «Українська преса про візію України в контексті сучасної ахітектоніки світу» О.І. Гоцур розглядає формування друкованими ЗМІ політичної стратегії розвитку України, аналізує роль української журналістики у пошуку концептів європейського вектора держави, досліджує особливості критики політичної, економічної та гуманітарної

парадигми проросійського вектора геополітичної стратегії України, а також розглядає специфіку реалізації теми Революції Гідності на сторінках української преси та остаточного вибору геополітичного європейського вектора.

Дисертантка з'ясовує, що головною ознакою становлення геополітичного позиціонування держави упродовж 2000-2014 рр. є балансування між ЄС і Росією (с. 135) – мова йде про такі геополітичні проекти, як ЄврАзЕС, СЕП, Митний союз. Дисертантка наголошує на тому, що характер пошуку вектора розвитку змінювався під впливом двох соціально-політичних вибухів – Помаранчева революція (2004-2005 рр.) і Революція Гідності (2013-2014 рр.).

Таким чином, О. І. Гоцур акцентує увагу на тому, що медіариторика 2000-2014 рр. окреслила ідейно-концептуальні засади двох візій у контексті дилеми «Захід–Схід»: візія Європи та візія Росії (с. 136).

У третьому розділі «Концептуально-змістове навантаження геостратегічної тематики української преси» дослідниця аналізує функціональний аспект геостратегічної проблематики сучасної української преси, розглядає міфотворчу концептуалізацію геополітичної стратегії України, а також вивчає сутність концептів «Європа» і «Росія» на сторінках української преси.

Оксана Іванівна приходять до висновку, що концептуалізація геополітичної стратегії розвитку України реалізується через зовнішні (міжнародні події економічного, культурного чи політичного характеру – с. 182) і внутрішні чинники (події внутрішнього характеру – с. 182). Окрім того, дослідниця виокремлює ще й третій чинник – засоби масової інформації, які, залежно від політичних поглядів керівництва, обирають вектор висвітлення політичних, економічних і культурних подій в Україні та за її межами.

Основні теоретико-методологічні засади дослідження були належним чином апробовані О.І. Гоцур на конференціях, повно висвітленні в її наукових публікаціях та в авторефераті дисертації.

Додатки органічно вписуються у корпус роботи і візуалізують основні висновкові моменти дисертації.

Належно оцінюючи дослідження О.І. Гоцур, не можемо не звернути увагу на такі моменти:

1. Аналізуючи систему міфів, через яку формується стратегія політичного, економічного, культурного розвитку України, варто було би звернути увагу на явище мімікрії серед політичних сил, та його відображення у ЗМІ, – з'ясувати, чи очікування аудиторії (електорату) бралися за основу формулювання стратегічних позицій політичних сил, що дало би можливість вивчити не лише наслідки міфологізації стратегії розвитку України, але й причини появи таких міфів.
2. Окрім того, варто було би звернути увагу на методи «загравання з аудиторією», як стратегії залучення її до продукування і поширення нових міфів через так званий «нульовий канал передачі інформації». Це дало би можливість врахувати роль аудиторії у розробці основних шляхів подачі інформації.
3. Доцільно було би простежити, як втілювалися основні міфи на рівні функціонування аналізованих видань в соціальних мережах, де можливості системи web 2.0 дають змогу вивчати і аналізувати реакцію аудиторії на ті чи інші втілення міфологем.
4. Наявність технічних помилок (до прикладу, «...один із найвпливовіших чинників впливу...»), які в цілому не впливають на результати наукового дослідження і ніяк не применшують його значення.

Однак, зауваження і побажання, викладені вище, не впливають на загальну цінність роботи

За змістом, метою та завданнями, аналізом наукового й емпіричного матеріалу, отриманими результатами та висновками кандидатська дисертація Оксани Іванівни Гоцур «Сучасна українська преса як чинник формування геополітичної стратегії України (2000-2014 рр.): проблематика, концептуально-змістове навантаження» повністю відповідає вимогам п. 10 та п. 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, які висуваються до кандидатських дисертацій. Зазначене дає підстави для присвоєння Оксані Іванівні Гоцур наукового ступеня кандидата наук із соціальних комунікацій за спеціальністю 27.00.04 – теорія та історія журналістики.

Кандидат наук із соціальних комунікацій,

доцент кафедри журналістики

**Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка**

О.І. Почапська

Вчений секретар університету

Н.Д. Коваленко

О.І. Почапська
Боднар І.Є.
засвідчую